

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

ŞİKAYET NO :04.2013/1691

KARAR TARİHİ:20/02/2014

RET KARARI

ŞİKAYETÇİ

: N.B

VEKİLİ

:Av. Y.P

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

ŞİKAYETİN KONUSU

: Şikayetçinin yaş tashihi nedeniyle emeklilik şartlarını sağladığı iddiasına karşın Sosyal Güvenlik Kurumunun, yaş tashihi ilk defa sigortalı olduğu tarihten sonra gerçekleştirilmiş olması nedeniyle talebin reddi hakkındadır.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ

: 22/08/2013

I. USÛL

A. Şikayet Başvuru Süreci

1) Şikayet başvurusu, Kurumumuza posta yolu ile gönderilen ve ve 10.04.2013 tarih ve ... sayı ile kayıt altına alınan, gerçek kişiler için şikayet başvuru formu vasıtasıyla yapılmıştır. Şikayet başvurusunun karara bağlanması için 28/3/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikayetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş, 04.2013.1691 şikayet nolu Ret önerisiyle Kamu Başdenetçisine sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2) Yapılan ön inceleme neticesinde, şikayetin inceleme ve araştırmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3) N.B'nun vekili Av. Y.P'in şikâyet başvurusunda özetle; müvekkilinin emeklilik koşullarının oluşması nedeniyle 18/03/2013 tarihinde Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) başvuruda bulunduğu, SGK tarafından kendisine gönderilen 09/07/2013 tarihli yazıda; tarafına yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için gerekli olan sigortalılık süresi, yaş ve yıl şartlarının, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ıncı maddesine 4759 sayılı Kanunla eklenen geçici 81 inci

maddesine göre 47 yaş 5150 gün ve 25 yıl olarak tespit edildiği, şikâyetçinin dosyasının incelenmesinden, 5297 prim gününün olduğu, ancak ilk defa sigortalı olduktan sonra yaş tashihiinden dolayı emeklilik koşullarının oluşmadığı ve bu nedenle talebinin işleminden kaldırıldığı anlaşılmıştır.

4) Şikâyetçinin vekili, emeklilik tahsis talebine karşın, SGK tarafından kendilerine verilen cevap yazısı ile birlikte iddialarına esas olmak üzere, Bayburt Asliye Hukuk Mahkemesinin 1985/169 Esas ve 1985/195 Karar sayılı kararı, İş Mahkemesinin 2004/350 Esas ve 2004/564 Karar sayılı kararı ve nüfus kaydı örneğini tebliğ ederek, "ancak ilk defa sigortalı olduktan sonra yaş tashihiinizden dolayı emeklilik koşullarını oluşturmadığınızdan" şeklindeki SGK kararının hukuka aykırı olduğunu, müvekkilinin emeklilik koşullarının oluşması nedeniyle, işleminden kaldırılan dosyasının Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından dikkate alınarak gereği için ilgili Kuruma tavsiyede bulunulmasını hususunu arz etmiştir.

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

5) Konu kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığından 09/12/2013 tarih ve 8181 sayılı yazı ile gerekli bilgi ve belgeler talep edilmiştir. Yazıda özetle; T.C. Kimlik numaralı N.B'nun 18/03/2013 tarih ve 4764922 sayılı dilekçe ile yaşlılık aylığı tahsis talebinde bulunduğu, Kurum tarafından ilgiliye yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için gerekli olan sigortalılık süresi ve yaş şartının, 506 sayılı Kanununun 60 ıncı maddesine 4759 sayılı Kanunla eklenen geçici 81 inci maddesindeki hükümlere göre belirlendiği, buna göre; 24/05/1982 - 23/11/1983 tarihleri arasında ilk defa sigortalı çalışmaya başlayan sigortalı N.B'nun emekli olabilmesi için 25 yıllık sigorta süresi, 5150 prim hizmet günü ve 47 yaş şartlarına haiz olması gerektiği ifade edilmiştir.

6) Aynı yazıda, şikâyetçinin 01/07/1969 olan doğum tarihinin, Bayburt Asliye Hukuk Mahkemesinin 1985/169 Esas ve 1985/195 Karar sayılı kararı 01/02/1965 olarak tashihiine karar verildiği, 506 sayılı kanununun 120 nci ve 5510 sayılı kanununun 57 nci maddelerinde; malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulamasında sigortalıların ilk defa malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olduğu tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihlerinin esas alınacağı hükmü vurgulanmış, gerek 506 sayılı kanununun 120 nci gerekse de 5510 sayılı kanununun 57 nci maddesi gereğince sigortalının tescil hizmet kaydı tespit belgesinde görüleceği üzere 01/05/1983 tarihinde ilk defa çalışmaya başladığı ve bu tarihte nüfusa kayıtlı olan doğum tarihinin 01/07/1969 olduğu, kanun gereği bu tarih dikkate alındığından ve yine kanun gereği sigortalılık başlangıcından sonra yapılan yaş tashihiinin emekli şartlarının belirlenmesinde dikkate alınmaması gerektiğinden, yaşlılık aylığı bağlanmasında sigortalılık tarihinin başladığı 01/05/1983 tarihindeki nüfusa kayıtlı olduğu 01/07/1969 tarihinin dikkate alınacağı, bu nedenle, her ne kadar prim hizmet günü ve sigortalılık süresinin emeklilik koşulu için yeterli gözükse de yaş koşulunun yerine getirilememesinden dolayı emeklilik tahsis talebinin 01/07/2016 tarihinde yerine getirileceği ifade edilmiştir.

7) Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kamu Denetçiliği Kurumuna göndermiş olduğu 28/01/2014 tarih ve 2280 sayılı yazısında;

N.B'nin 18/03/2013 tarihli dilekçesi ile başlayan ve akabinde devam eden talepleri ile Kurumca ilgiliye verilen cevap yazılarının incelendiği, ilgilinin talebinin, Bayburt Asliye Hukuk Mahkemesinin 1985/169 Esas ve 1985/195 Karar sayılı ilamı ile verilen, adı geçen şahsın 01/07/1969 olan doğum tarihinin 01/02/1965 olarak tashihiine hükmedilen kararının uygulanması yönünde olduğu, 506 sayılı Kanununun 5510 sayılı Kanunla mülga 120 nci ve 5510 sayılı Kanununun 57 nci maddesinde; malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, mülga 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı kanunlara göre ilk defa malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi olduğu tarihte, nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihlerinin esas alınacağı, sigortalıların bu

Kanuna ve bu Kanunla yürürlükten kaldırılmış kanunlara tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş düzeltmelerinin dikkate alınmayacağına hüküm altına alındığı ifade edilmiştir.

8) İlgili kanun ve yönetmelik hükümlerine göre; ilk defa 01/05/1983 tarihinde sigortalı olarak çalışmaya başlayan N.B'nun 506 sayılı Kanunun geçici 81 inci maddesine göre 25 yıl sigortalılık süresi 47 yaş ve 5150 gün prim ödeme şartları yerine getirmesi halinde yaşlılık sigortasından aylığa hak kazanacağı, ilk işe giriş tarihinde nüfusa kayıtlı bulunduğu doğum tarihi (01/07/1969) dikkate alındığında, 01/07/2016 tarihinde yaş şartını yerine getireceği, adı geçenin, Bayburt Asliye Hukuk Mahkemesinin 1985/169 Esas ve 1985/195 sayılı Kararında, adı geçenin 01/07/1969 olan doğum tarihinin 01/02/1965 olarak tashihi karar verildiği ve maddi hataya ilişkin herhangi hükme verilmemiş olduğundan, malullük yaşlılık ve ölüm sigortaları yönünden doğum tarihinin 01/02/1965 olarak dikkate alınmasına imkan bulunmadığı belirtilmiştir.

9) Şikâyetçi ile Kurum arasında şikâyet konusuna ilişkin mahkemeler nezdinde açılmış dava veya yargı organlarınca verilmiş bir karar bulunmadığı ayrıca belirtilmiştir.

C. Olaylar

Gerek şikâyet başvurusuna eklenen gerekse de ilgili idare tarafından Kurumumuza iletilen bilgi ve belgeler incelendiğinde;

10) N.B'nun babası K.B'nun, davacı olarak velayeti altında bulunan oğlu N.B'nun hakiki doğum tarihinin 1965 yerine nüfus müdürlüğü tarafından yanlışlıkla 1969 olarak yazıldığı iddiasıyla Bayburt Asliye Hukuk Mahkemesinden 1969 olarak yazılı bulunan doğum tarihinin 01/02/1965 olarak nüfusta tashihi karar verilmesini 03.06/1985 tarihinde dava ve talep ettiği,

11) Mahkemenin söz konusu davaya ilişkin 05/08/1985 tarihli kararında; "Erzurum Numune Hastanesi Sağlık kurulu tarafından 06/06/1985 tarih ve 4047 sayılı raporda ilgilinin 20'li yaşlarda olduğunun bildirildiği, tanık ifadelerinin de bu hususu doğrular mahiyette olduğu ve bu nedenle ilgilinin doğum tarihinin 1965 olduğunun sabit olduğu, tashihe engel bir durum olmadığından Nüfus Kanununun 11 ve Medeni Kanununun 29 uncu maddeleri gereğince N.B'nun 01/07/1969 olarak yazılı bulunan doğum tarihinin 01/02/1965 olarak nüfusta tashihi" hükmedildiği,

12) Öte yandan N.B'nun çalışmış olduğu iş yerlerinde sigortalılık bilgilerinin kendisi yerine kardeşi olan T.B adına düzenlendiği, sigorta kayıtlarının düzeltilmesine yönelik avukatı aracılığıyla Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı aleyhine Kartal 2 nci İş Mahkemesinde dava açtığı, mahkemenin 20/10/2004 tarihli karar özetinde; "...1965 doğumlu davacının kardeşi 1966 doğumlu T.B'nun (nüfus kütüğünde B olarak geçmektedir) küçük yaşta öldüğünün sabit olduğu, davacının sigorta tescil işlemlerinin büyük ihtimalle kardeşi olan T.B adına düzenlendiği, duruşmada tanık olarak dinlenen işyeri sahibi, çalışan kişiyi Teoman olarak bildiğini, davacının kardeşi F.B (nüfus kütüğünde B olarak geçmektedir) kardeşine 17-18 yaşlarına kadar Teoman olarak hitap edildiğini, tanık beyanlarından davacının sigorta tescilinde T.B'nun nüfus cüzdanının kullanıldığı, sigortalılık sürelerinin davacıya ait olduğu, söz konusu işyerlerinde ilgili sicil numarası ile çalışan işçinin N.B olduğundan hareketle davanın kabulüne" karar verildiği,

13) Şikâyetçinin, emeklilik tashihi talebiyle 18/03/2013 tarihinde SGK'ya başvuruda bulunduğu, SGK Maltepe Sosyal Güvenlik Merkezi tarafından kendisine gönderilen 09/07/2013 tarihli yazıda; yaşlılık aylığı bağlanabilmesi için gerekli yaş şartını sağlayamadığı gerekçesiyle talebinin işleminden kaldırıldığına ifade edildiği, şikâyetçinin SGK'nın tesis ettiği işlemin hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle avukatı aracılığıyla 22/08/2012 tarihinde Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurduğu anlaşılmıştır.

D. Kamu Denetçisi A. Cengiz Makas'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

14) Konu kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığından 09/12/2013 tarih ve 8181 sayılı yazı ile gerekli bilgi ve belgeler talep edilmiştir. Bahse konu yazıya istinaden Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı İstanbul Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü Maltepe Sosyal Güvenlik Merkezinin 12/12/2013 tarih ve 4738874 sayılı cevap yazısı ile Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 28/01/2014 tarih ve 2280 sayılı yazı ve ekleri Kurumumuza iletilmiştir. 12)Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Kamu Denetçiliği Kurumuna göndermiş olduğu 28/01/2014 tarih ve 2280 sayılı yazısında da, şikayetçinin talebinin reddi gerektiği belirtilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

Konu kapsamında;

15) Yaş tashihi; "hukuki bir terim olarak kişinin nüfus tesciline esas olan tarihlerin ve yaş kaydının nüfus kütüğündeki düzeltme işlemi ifade etmektedir". Bireyin evlenmesi, askere alınması, seçme ve seçilmesi, sigortalı olabilmesi, emeklilik hakkına kavuşması gibi birçok sosyal, ekonomik, siyasal hak ya da ödevin yaş şartına bağlanmış olması bir takım hakların kazanılmasında ya da ödevlerden imtina edilmesinde yaş unsurunun önemli bir parametre olduğunu ortaya koymaktadır.

16) Sosyal güvenlik mevzuatında sigortalının doğumu ya da yaşının belirlenmesine ilişkin düzenlemelere 5434 sayılı kanunun 105 inci, 1479 sayılı kanunun 66 ncı, 5434 sayılı kanunun 105 inci ve 5510 sayılı kanunun 57 nci maddelerinde yer verilmiştir.

17) 506 sayılı Kanunun 120 nci maddesinin ikinci fıkrasında; "Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, sigortalının yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı Kanunlara veya bu Kanuna tâbi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri, sigortalının sigortaya tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra doğan çocuklarının da nüfus kütüğüne ilk olarak yazılan doğum tarihleri esas tutulacağı" belirtilmiş, aynı maddenin 24/06/2004 tarih 5198 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu, Sosyal Sigortalar Kanunu Ve Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla değişik 3 üncü fıkrasında ise; "...sigortalıların yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara veya 506 sayılı Kanun ile diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş tashihi dikkate alınmaz." ifadesine yer verilmiştir.

18) 5434 sayılı Kanunun 105 inci maddesinin ilk fıkrasında; "Bu kanunun iştirakçilere ait çeşitli hükümlerinin tatbikinde; emeklilik hakkı tanınan bir vazifeye ilk defa tâyin sırasında kurumlara gösterilen nüfus hüviyet cüzdanlarında yazılı doğum tarihleri, eğer 18 yaşını tamamladıktan sonra yaş düzeltilmesi yapılmış ise 18 yaşının doldurulması tarihindeki doğum tarihleri,..." ifadesine yer verilmiştir.

19) 1479 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinin ilk fıkrasında; "Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının sigortalının bu Kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri, sigortalının bu Kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra doğan çocuklarının da nüfus kütüğüne ilk olarak yazılan doğum tarihleri esas tutulur." hükmü yer almaktadır.

20) 5510 sayılı kanunun 57 nci maddesinin 2 nci fıkrasında "Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, mülga 2/6/1949 tarihli ve 5417 sayılı Kanun ve mülga 4/2/1957 tarihli ve 6900 sayılı Kanun ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı ve 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlara, 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine tâbi sandıklara veya bu Kanuna göre ilk defa malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi olduğu tarihte, nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri esas alınır." hükmü vurgulanmıştır.

21) Emeklilik yaşına ilişkin, 506 sayılı Kanunun geçici 81 inci maddesinin 25/08/1999 tarih ve 4447 sayılı kanunun 17 nci maddesi ile değişik A) bendinde "Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce yürürlükte bulunan hükümlere göre yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlar ile sigortalılık süresi 18 yıl ve daha fazla olan kadınlar ve sigortalılık süresi 23 yıl ve daha fazla olan erkekler hakkında, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan hükümler uygulanır." ifadesine yer verilmiş, 23/05/2002 tarih ve 4759 kanunun 3 üncü maddesi ile değişik B) bendinde ise kademeli emeklilikten faydalanmak için; sigortalılık süreleri, hizmet yılı ve yaş unsurlarına maddeler halinde ayrı ayrı yer verilmiştir.

22) 2011/58 sayılı, Kanuna Göre 4/1-(a) ve 4/1-(b) Kapsamındaki Sigortalıların Tahsis İşlemleri Hk. Genelgede; "yaşlılık ve ölüm sigortalarından aylık bağlanmasına ilişkin haklardan yararlanmak için Kanunda yer alan şartlardan biri de yaş olup, 5510 sayılı kanunun 57 nci maddesinde, sonradan yapılacak yaş düzeltmelerinde, sigorta kolları için yaşın hesabında malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların, mülga 5417, 6900, 506, 1479 ve 2926 sayılı kanunlar ile 2925 ve 5434 sayılı kanunlara, 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine tabi sandıklara veya Kanuna göre ilk defa malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tabi oldukları tarihte, nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihlerinin esas alınacağı" vurgulanmıştır.

B. Şikayet Konusuna İlişkin Uygulamalar

23) Yargıtay 21 inci Hukuk Dairesinin 2001/5287 esas ve 2001/5531 sayılı kararında özetle; "yaşlılık ölüm ve maluliyet sigortalarının uygulanmasında sigortalının ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğüne kayıtlı bulunan doğum tarihinin esas alınmasının gerektiğine" kararının verildiği,

24) Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2002/21-761 esas ve 2002/777 sayılı kararında; "ilk kez sigortalı işe girdikten sonra mahkemece verilen yaş düzeltme kararlarının Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından (SSK) yaşlılık aylığı bağlanmasında nazara alınamayacağına" hükmedildiği

25) Yargıtay 21 inci Hukuk Dairesi 2003/5142 esas ve 2003/5996 sayılı kararında; "506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 120/2. maddesine göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında sigortalıların ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri esas tutulur. Bu yasal hüküm çerçevesinde sigortaya ilk tescil tarihinden sonra yapılan yaş tashihiinin yaşlılık aylığı bağlanmasında nazara alınamayacağı açıktır." hükmüne varıldığı,

26) Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2004/21-733 esas ve 2004/753 sayılı kararında; "Yaşlılık aylığı bağlanmasında davacı işçinin ilk sigortalı işe giriş tarihindeki doğum tarihinin esas alınacağı, sonraki tarihli yaş düzeltme kararının uygulanamayacağına" karar verildiği,

27) Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2004/21-316 esas ve 2004/322 sayılı kararında; "yaşlılık aylığı bağlanması şartlarında Sosyal Sigortalar Kurumu'na (SSK) ilk başvuru tarihinden sonraki yaş düzeltme ilamının göz önünde bulundurulmaması" hükmüne varıldığı,

28)Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2005/10-70 esas ve 2005/101 sayılı kararında; "düzeltilem doğum tarihi dikkate alınarak yaşlılık aylığına hak kazanılmasında, sigortalının ilk defa çalışmaya başladıktan sonra verilmiş yaş düzeltme kararlarının dikkate alınmayacağına, yaş düzeltmeye ilişkin yargı kararları ile sosyal güvenlik yasalarında oluşturulmuş olan statülere müdahale edilemeyeceğine" hükmedildiği,

29)Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2005/10-185 esas ve 2005/101 sayılı kararında; "ilk defa çalışmaya başladıktan sonra verilmiş yaş düzeltme kararlarının 120 nci maddede belirtilen sigorta kollarında dikkate alınmayacağına" karar verildiği,

30)Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2005/10-313 esas ve 2005/341 sayılı kararında; "nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin mahkeme kararlarının yaşlılık aylığı bağlanmasında dikkate alınmayacağı, ilk kez sigortalı çalışmaya başlama tarihindeki yaşının esas alınacağına" hükmedildiği,

31)Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2005/21-34 esas ve 2005/78 sayılı kararında; "yaşlılık aylığı bağlanması talebinde yaş tashihi kararının yaşlılık aylığı hesabında göz önünde bulundurulmaması, ilk sigortalılık başlangıç tarihindeki doğum tarihinin esas alınması gerektiğine" karar verildiği,

32)Anayasa Mahkemesinin; 2005/4 esas ve 2005/7 sayılı kararı ile; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120 nci maddesinin 5198 sayılı Yasa ile eklenen üçüncü fıkrası ile, 2008/64 esas ve 2008/129 sayılı 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarının Anayasa'nın ilgili maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemlerine "... sigortalıların yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara veya 506 sayılı Kanun ile diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş tashihi dikkate alınmaz"; "Devletin, personel politikasını belirlemede büyük önemi olan emeklilik düzenini, aktüeryal dengeleri gözeterek bilimsel verilere göre belirlemesi ve buna göre gerekli yasal düzenlemeleri yaparak... bu düzenin korunmasının Anayasa'nın 60. maddesinde yer alan sosyal güvenlik hakkının güvenceye alınması için de zorunlu bir gereklilik olduğu, nesnel ve sürekli kurullarla sağlam ve sağlıklı temellere oturtulmayan bir sosyal güvenlik kuruluşunun, mahkeme kararları ile alınan yaş düzeltmeleri sonucu ortaya çıkan erken emeklilik gibi nedenlerle aktüeryal dengenin bozulması ve sosyal güvenlik sisteminin sürdürülemez bir duruma gelmesine sebep olabileceğinden hareketle" Anayasa'ya aykırı olmadıkları yönünde karar verdiği görülmüştür.

C. Kamu Denetçisi A. Cengiz Makas'ın Kamu Başdenetçisine Önerisi

33) Şikâyetçi vekili Av. Y.P'nin; müvekkili N.B'nun Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) yaşlılık aylığı bağlanmasına yönelik yapmış olduğu tahsis talebinin SGK tarafından yaş şartının yerine getirilmediği gerekçesiyle reddinin hukuka aykırı olduğuna yönelik yapmış olduğu şikâyet başvurusunun reddi yönünde karar verilmesi önerilmiştir.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekçe

34) Sosyal güvenliğin, kişilere belirli sosyal riskler karşısında ekonomik güvence sağlama fonksiyonu, bireylere; hastalık, sakatlık, yaşlılık gibi riskler karşısında insan onuruna yaraşır asgari bir hayat sürmelerine imkân verecek bir gelir sağlanmasını gerektirmektedir

35) Sosyal güvenlik hukukunda yaşlılık riski; uzun vadeli sigorta kollarından biri olan yaşlılık aylığı ile güvence altına alınmış olup belirtilen şartların sağlanması durumunda kişilere yaşlılık aylığı (emekli aylığı) bağlanacağı hususu ilgili mevzuatta açık bir şekilde ifade edilmiştir.

36) Yaşlılık aylığının bağlanmasında temel parametreler; kişinin prim ödeme gün sayısı, sigorta hizmet yılı ve gerekli yaş şartını sağlayıp sağlayamadığıdır. Sosyal güvenliğin dinamik

yapısı ve sigorta sisteminde yapılan değişiklikler, yaşlılık aylığından, prim ödeme gün sayısı ve hizmet yılı yanında yaş şartının da değişmesini beraberinde getirmiştir. Nitekim 506 sayılı Kanuna tabi erkek ve kadın sigortalılar için 23/05/2002 tarihinde sigortalılık süreleri, prim ödeme gün sayısı ve yaş koşullarında kademeli bir düzenlemeye gidilmiştir.

37) 506 sayılı Kanunun geçici 81 inci maddesinin 23/05/2002 tarih ve 4759 kanununun 3 üncü maddesi ile değişik B) bendinde, kademeli emeklilikten faydalanmak için; sigortalılık süreleri, hizmet yılı ve yaş şartları maddeler halinde gösterilmiştir.

38) Öte yandan, zorunlu askerlik süresini geciktirmek isteği, önceki çocuğun nüfus kâğıdını yeni doğana verme uygulaması, zorunlu eğitimden kaçmak çabası, nüfus tescilinin önemini bilmemek, vatandaşın yahut idarenin ihmali ve kusuru gibi faktörlerin geç yahut erken nüfus tescili ile yanlış tescil yaptırılmasına neden olması, yaş düzeltme kavramını gündeme getirmiştir.

39) Yaş düzeltmesi; hukuki bir terim olarak kişinin nüfus tesciline esas olan tarihlerin ve yaş kaydının nüfus kütüğündeki düzeltme işlemini ifade etmek olup, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre "mahkeme kararı olmadıkça, kişisel durum sicilinin hiçbir kaydında düzeltme yapılamayacağı" ifade edilerek yaş düzeltmelerinin ancak yargı kararları ile gerçekleştirilebileceğine vurgu yapılmış, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununu 36 ncı maddesi ile de mahkeme kararı ile yapılan kayıt düzeltmelerinde hangi usullerin uygulanacağı ifade edilmiştir.

40) 506 sayılı Kanununun 120 nci maddesinin ikinci fıkrasında; "Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, sigortalının yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı Kanunlara veya bu Kanuna tâbi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihlerinin esas alınacağı" hükmü ile, aynı maddenin 3 üncü fıkrasındaki; "...sigortalıların yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara veya 506 sayılı Kanun ile diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş tashihleri dikkate alınmaz." ifadeleri, yaşlılık aylığına hak kazanmada kişinin ilk defa çalışmaya başladığı tarihteki yaşının dikkate alınacağına ve bu tarihten sonra yapılacak yaş düzeltmelerinin ilgili hakkın kazanılmasında dikkate alınmayacağını açık bir dille ifade ederek, sosyal güvenlik hukuku açısından yaş tashihi sıkı kurallara bağlanmıştır.

41) Nitekim, 5510 sayılı kanununun 57 nci maddesinin 2 nci fıkrası da "Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının,...17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanuna...veya bu Kanuna göre ilk defa malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına tâbi olduğu tarihte, nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri esas alınır." hükmü ile yaş tashihiindeki sıkı kuralların uygulanmasından herhangi bir taviz vermemiştir.

42) Yaş tashihi işlemlerinde sicil değişikliklerinin ancak yargı kararları gerçekleştirilebileceğinden hareketle mahkemelerde açılan yaş tashih davalarının sosyal güvenlik hakları açısından uygulanıp uygulanmayacağına yönelik gerek Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararlarında; "nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin mahkeme kararlarının yaşlılık aylığı bağlanmasında dikkate alınmayıp ilk kez sigortalı çalışmaya başlama tarihindeki yaşının esas alınacağına" hükmedildiği, kararların gerekçelerinden; "nüfus kayıt düzeltme davalarındaki amacın, tutulmakta olan sicilin, gerçek duruma uygunluğunun sağlanması olduğu, gerek 5434 sayılı Kanundaki 18 yaş şartının, gerek 1479 sayılı Kanuna göre ilk defa BAĞ-KUR'a bağlı çalışma prensibinin gerekse de 506 sayılı Kanuna göre ilk defa herhangi bir sosyal güvenlik kurumunda çalışmaya başlama ilkesinin sosyal güvenlik yasalarında düzenlenmiş olan bir kısım sigorta kollarında dikkate alınmasında ki amacın, sigortalı için belirtilen anlarda oluşan statükonun, başka bir ifadeyle o anki mevcut durumun korunmasına yönelik olduğu" bu nedenle, ilk defa çalışmaya başladıktan sonra verilmiş yaş düzeltme kararlarının yaşlılık aylığı yönünden dikkate alınmayacağına hükmedildiği anlaşılmıştır.

43) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120 nci maddesinin bir, iki ve üçüncü maddelerinin Anayasa Aykırı olduğuna ilişkin Anayasa Mahkemesi tarafından karara bağlanan itirazlarda da; "Devletin, personel politikasını belirlemede büyük önemi olan emeklilik düzenini aktüeryal dengeleri gözeterek bilimsel verilere göre belirlemesi ve buna göre gerekli yasal düzenlemeleri yapmasının sosyal güvenlik hakkının güvenceye alınması için de zorunlu bir gereklilik olduğunun" ifade edildiği, "Sosyal Güvenlik Kurumlarına tabi olarak çalışılmaya başlanıldığı tarihteki nüfus kütüğünde kayıtlı doğum tarihinin esas alınmasını öngören kurala ilişkin itirazların sosyal güvenlik sisteminin bir takım aksaklıklara yol açmadan sürdürülmesi amacına yönelik olduğunun" vurgulandığı "yaş tashihiye yönelik yargı kararlarının hukuksal olarak değerini ve geçerliliğini korumakla birlikte sadece emeklilik yönünden sonuç doğurmayacağına" hükmedildiği görülmüştür.

44) Sonuç olarak, yukarıda izah edilen gerekçelerle; N.B'nun 01/07/1969 olan ilk defa sigortalı olmadan önceki doğum tarihinin, mahkeme kararı ile 01/02/1965 olarak değiştirilmesinin, gerek mevzuat hükümleri, gerek yargı kararları gerekse de Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu kararlar çerçevesinde yaşlılık aylığına hak kazanılmasında dikkate alınamayacağı, bu sebeple SGK tarafından şikâyetçinin tashih talebine verilen ret cevabının hukuka ve hakkaniyete uygun olduğu görüş ve kanaatine varılmıştır.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

45) 14/6/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

46) 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40.maddesinin2.fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı dava açma süresinden arta kalan süre içinde İş Mahkemesine yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Açıklanan gerekçelerle; şikâyetin REDDİNE,
Kararın şikâyetçiye ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'na tebliğine,
Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

M.Nihat ÖMEROĞLU

Kamu Başdenetçisi